

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.548/2018/9. szám

A Debreceni Ítéltábla a Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű, **II. rendű felperes neve** (címe) II. rendű, **III. rendű felperes neve** (címe) III. rendű, **IV. rendű alperes neve** (címe) IV. rendű és V.rendű felperes neve (címe) V. rendű felpereseknek - a Lichy Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: dr. Lichy József ügyvéd) által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 10.P.21.305/2014/78. számú ítélete ellen az alperesek által 79. sorszám alatt előterjesztett, majd 81., 83. és Pf.4. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja, az alperes által az I. rendű felperesnek fizetendő járadék havi összegét 315 383 (háromszáztizenötezer-háromszáznolcvanhárom) forintra, az alperes által a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére fizetendő elsőfokú perköltséget 1 613 818 (egymillió-hatszáztizenháromezer-nyolcszáztizennyolc) forintra, az alperes által az államnak külön felhívásra fizetendő állam által előlegezett költséget pedig 801 381 (nyolcszázegyezer-háromszáznolcvanegy) forintra leszállítja azzal, hogy az állam 125 714 (százhuszonötezer-hétszáztizennégy) forint állam által előlegezett költséget visel. Egyebekben az elsőfokú ítélet fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére 560 644 (ötszázhatvanezer-hatszáznegyvennégy) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy 1 926 300 (egymillió-kilencszázhuszonhatezer-háromszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes az **o-i** Kórház jogutódja, a II., a III., a IV. és az V. rendű felperesek pedig az I. rendű felperes gyermekei.

A II. rendű felperes 2008. december 14. napján az **o-i** Kórházban (a továbbiakban: az alperes) császármetszéssel jött világra. Születésekor oxigénhiány miatt rossz általános állapotban volt, ezért a Megyei Kórházba került, ahol légzés- és keringéstámogatást kapott. A súlyos asphyxia következményeként négy végtagi görcsök és ultrahanggal igazolt agyödéma alakult ki nála, görcskészsége és a kezdeti EEG

eltérése azonban az ekkor alkalmazott komplex terápia eredményeként megszűnt. Átmeneti szondatáplálást követően szájon át jól táplálhatóvá vált, így 2009. január 9. napján bocsátották otthonába.

A szülés során a korábbi császármetszés helyén megrepedt az I. rendű felperes méhe, ezért azt el kellett távolítani. Amennyiben a méhrepedés előtt megtörtént volna a császármetszés, a méheltávolítást jóval nagyobb eséllyel el lehetett volna kerülni. Ugyanez a helyzet a II. rendű felperessel kapcsolatban is, vagyis korábbi időpontban elvégzett császármetszés esetén lett volna esély az egészségkárosodásának elkerülésére vagy arra, hogy az egészsége kisebb mértékben károsodjon.

A Debreceni Ítéltábla a Pf.I.20.754/2016/5. számú jogerős közbenső ítéletében megállapította, hogy az alperes teljes felelősséggel tartozik a felpereseket a II. rendű felperes megszületése során kialakult és az I. rendű felperesnél bekövetkezett egészségkárosodás miatt ért károkért.

A II. rendű felperes anoxiás agykárosodása következtében szomatomentálisan súlyosan retardált. Ennek részeként alulfejlett izomzat, mind a négy végtagra kiterjedő izommerevség, gerincgörbületi eltérés, kisméretű fej, alultápláltság, a szobatisztaság hiánya, továbbá koordinációs és mozgászavar jellemzi. Az ideggyógyászati státusza infantilis cerebrál paresis tetraspasztikus formájára utal, szellemi károsodással. Csak hangokkal tud kommunikálni, így tudja jelezni, ha valamire szüksége van. Beszéd- és járáskészsége nincs, e képességek kialakulása a későbbiekben sem várható. Egész életén át rehabilitációs ellátásra, ennek keretében - egyebek mellett - antiepileptikus gyógyszeres kezelésre, a spaszticitásának és mozgászavarának kezelésére, mozgásszervi segédeszközökre, szellemi elmaradása miatt konduktív terápiára, nyelészavara miatt pedig eltérő - pépesített ételekből álló - táplálásra fog szorulni, amely nélkül az állapota tovább romolhat. A jövőben fokozottan kell számolni azzal, hogy szövődmények alakulnak ki nála, így serdülőkorban hangulatzavar, depresszió, idősebb korban egyes funkciók elvesztése, valamint izomtónus-zavarból és inaktivitásból eredő megbetegedések (például háti kyphosis, instabil csípő, csípőficam, csonttömegvesztés, csonttritkulás) várhatók.

Állandó, azaz napi 24 órás ápolást, gondozást és felügyeletet igényel, hiszen önmagát ellátni nem tudja, önkiszolgálásra nem képes, magára hagyni rövidebb időre sem lehetséges. Az étkezés és italfogyasztás, valamint a salakanyagürítés zavarai miatt 2 éves korától kezdődően két órával több háztartási munkát kell végezni vele kapcsolatban, mint egy egészséges gyermek esetén. Mivel nem szobatiszta, napi hat alkalommal pelenkázásra szorul. A fennálló hiányállapotának kezelése céljából Béres cseppre, az állapota folytán gyakori emésztési és széklettartási zavarok miatt pedig Duphalac-ra, glicerines végbélkúpra, Espumisan-ra és Normaflore-ra van szüksége, amelyeket a közgyógyellátás terhére nem lehet igénybe venni.

A II. rendű felperest elsősorban az édesanyja: az I. rendű felperes látja el, akit a gyermekének állapota érzelmileg rendkívül erősen megvisel. Hangulata negatív színezetű, enyhe-közepes fokú depressziós tüneteket mutat. Labilis, szorong a II. rendű felperes jövője miatt. Fizikai fáradtság is jellemzi, alvása felszínes, éjszaka is a gyermek jelzéseit figyeli. A személyisége beszűkült, lényegében csak a II. rendű felperesre koncentrálni.

Hangulatában pozitív irányú változás csak akkor állhatna be, ha a II. rendű felperes állapota javulna.

A II. rendű felperes egészségkárosodása miatt a szülőknek kevesebb ideje maradt a korábban megszületett gyermekeikre: a III., a IV. és az V. rendű felperesekre. A II. rendű felperes születésekor 11 éves III. rendű felperest a testvérének állapota érzelmileg megviseli, kóros mértékű hangulatzavar, pszichés vagy depressziós tünet azonban nem alakult ki nála. Csupán esetileg segít be az édesanyjának, lényegében önálló élete van. Jelenleg jogerős szabadságvesztés büntetését tölti. A II. rendű felperes születésekor 8 éves IV. rendű felperes nyújtja a legtöbb segítséget a testvérének ápolásában és gondozásában, a szabadidejét nem a barátaival tölti, hanem inkább hazamegy és igyekszik tehermentesíteni az I. rendű felperest. A II. rendű felperes állapota megviseli, a hangulata labilis, de kóros mértékű pszichés tünetek és személyiségtorzulás nála sem jelent meg. A II. rendű felperes születésekor 15 éves V. rendű felperest szintén megviseli a testvérének állapota, de az ő esetében sem alakult ki pszichés megbetegedés. Jelenleg már élettársi kapcsolatban él, élettársával együtt ikergyermekeket nevelnek. Noha egy háztartásban laknak a szüleivel és a testvéreivel, a munkája és a saját családja mellett csak kismértékben tud segíteni az édesanyjának.

A felperesek a pontosított keresetükben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (1959. évi Ptk.) 355. §-ának (1), (2) és (4) bekezdései alapján arra kérték a bíróságot, hogy kötelezze az alperest:

- az I. rendű felperes részére 10 000 000 Ft, a II. rendű felperes részére 20 000 000 Ft, a III. rendű felperes részére 3 500 000 Ft, a IV. rendű felperes részére 5 000 000 Ft, az V. rendű felperes részére pedig 3 500 000 Ft nem vagyoni kártérítés és járulékai; továbbá
- az I. felperes részére a 2018. április 30-ig terjedő időre 14 825 439 Ft ápolási és gondozási díj, 3 202 194 Ft háztartási kisegítői díj, 44 500 Ft rehabilitációs eszközkiadás, 1 629 196 Ft pelenkázási többletköltség, 1 116 000 Ft élelemfeljavítási kiadás, 442 500 Ft ruhakopási költség, 799 995 Ft gyógyhatású készítményekből eredő többletkiadás, 5 153 843 Ft elmaradt jövedelem, 991 634 Ft közlekedési többletköltség, valamint 690 800 Ft kísérői többletkiadás és járulékai, továbbá 2018. május 1. napjától kezdődően havi 370 169 Ft kártérítési járadék megfizetésére.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, arra hivatkozott, hogy a felperesek által követelt kártérítés eltúlzott összegű.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 10 000 000 Ft-ot, a II. rendű felperesnek 20 000 000 Ft-ot, a III. rendű felperesnek 2 500 000 Ft-ot, a IV. rendű felperesnek 3 500 000 Ft-ot, az V. rendű felperesnek pedig 2 500 000 Ft-ot, valamint ezen összegek után 2008. december 14. napjától a kifizetés napjáig az ítéletben írt mértékű kamatot. Kötelezte az alperest arra is, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 28 869 101 Ft-ot és annak ítéletben foglalt kamatát, továbbá 2018. május 1. napjától kezdődően havi 370 169 Ft járadékot. A III., a IV. és az V. rendű felperesek ezt meghaladó keresetét elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 2 007 196 Ft perköltséget, az államnak pedig - külön felhívásra - 880 740 Ft állam által előlegezett költséget. Megállapította, hogy 46 355 Ft állam által előlegezett költséget és 1 500 000 Ft le nem rótt illetéket az állam visel. Az ítélet járadékra vonatkozó rendelkezéseit előzetesen végrehajthatónak nyilvánította.

A határozatának fellebbezéssel érintett rendelkezéseit azzal indokolta, hogy az aggálymentes orvosszakértői vélemény szerint a II. rendű felperes az alperes jogellenes magatartása miatt visszafordíthatatlan testi és szellemi fogyatékoságban szenved, amely miatt egész életében ápolásra, gondozásra és felügyeletre fog szorulni. Így a testi és lelki egészséghez fűződő joga, valamint - kiszolgáltatottsága folytán - az emberi méltósága is súlyosan sérült. Ennek tükrében nem volt eltúlzott az általa követelt 20 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés, amely arányban áll a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyokkal is.

Kifejtette, hogy a II. rendű felperest az édesanyja: az I. rendű felperes látja el, ennek folytán pedig az ő élete is teljesen megváltozott. Mindez az aggálymentes pszichológus szakvélemény szerint annyira megviseli őt, hogy enyhe-közepes fokú depresszió alakult ki nála, így nemcsak hozzátartozóként, hanem a saját jogán is jogosult nem vagyoni kártérítésre. Ennek összegét a keresettel egyezően 10 000 000 Ft-ban határozta meg, az ugyanis arányban áll az elszenvedett immateriális sérelmekkel és a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyokkal.

A pszichológus szakvélemény, valamint a per során kihallgatott tanúk vallomásai alapján megállapította, hogy a IV. rendű felperest szintén érzékenyen érintette a testvérének egészségkárosodása. A szüleinek kevesebb ideje maradt rá, a közös családi programok elmaradtak. Azóta a saját szabadidejében is igyekszik az édesanyjának segíteni, így a mindennapi élete megváltozott. Noha pszichés betegség nem alakult ki nála, érzelmileg labilissá vált. Ezen immateriális sérelmek kiküszöbölésére, illetve csökkentésére 3 500 000 Ft nem vagyoni kárpótlást tartott alkalmasnak, egyben elegendőnek is, amely arányban áll az I. rendű felperesnek megítélt nem vagyoni kártérítés összegével.

Megállapította, hogy a III. és az V. rendű felperéseket a pszichológus szakvélemény szerint szintén megviselte a II. rendű felperes egészségkárosodása, hiszen ez a szüleikhez fűződő kapcsolatot az ő esetükben is hátrányosan befolyásolta. A mindennapi életükre ugyanakkor mindez nem hat ki olyan mértékben, mint a IV. rendű felperes esetében, a III. és az V. rendű felperesek ugyanis lényegében önálló életet élnek, az édesanyjuknak pedig csak a saját lehetőségeikhez igazodva, kismértékben nyújtanak segítséget. Ezért a nekik járó nem vagyoni kártérítés összegét személyenként 2 500 000 Ft-ban határozta meg.

Kifejtette, hogy a II. rendű felperes önmagát képtelen ellátni, ezért egész életében szükséges lesz az etetése, az otthoni tornáztatása, a masszírozása, az értelmi és mozgásfejlesztése, később pedig minden olyan tevékenység elvégzése, amelyet egy egészséges gyermek már önállóan végezne. Ezért a II. rendű felperes többletápolásra szorul, amelyet az I. rendű felperes lát el, így őt emiatt vagyoni kártérítés illeti meg. A felperesek - a II. rendű felperes életkorához igazodóan - megjelölték, hogy naponta mennyi többletápolás szükséges. Mindez nem volt eltúlzott, hiszen az általuk csatolt szakcikk szerint egy egészséges gyermek gondozására átlagosan napi 10 órát kell fordítani, ez pedig napi 14 órával kevesebb annál, amit a II. rendű felperes az orvosszakértői vélemény szerint igényel. Ezért a 2018. május 1. napjától fizetendő ápolási-gondozási járadék havi összegét a felperesek által megjelölt napi 10,3 óra többletápolási idő alapulvételével számította ki. Az egy óra ápolásért és gondozásért járó díjazást pedig a szakápolói tevékenységre előírt garantált bérminimummal egyező összegben határozta meg,

amelyből levonta az I. rendű felperes által kapott havi 50 220 Ft ápolási díjat, így az alperest ezen a címen havi 195 126 Ft járadék megfizetésére kötelezte.

Az orvosszakértői vélemény és a beszerzett tanúvallomások alapján úgy foglalt állást, hogy az I. rendű felperes a II. rendű felperes állapota miatt napi 2 óra háztartási többlettevékenységet végez. Ezért a 2018. május 1. napjától kezdődően ezen a címen fizetendő kártérítési járadék havi összegét ezen időtartam és a szakápolói tevékenységre előírt garantált bérminimum figyelembevételével 47 640 Ft-ban állapította meg.

Kifejtette, hogy az orvosszakértői vélemény szerint a II. rendű felperes nem szobatiszta, ezért napi hat pelenkázásra van szüksége, amelynek mértéke nem eltúlzott. Az ezzel kapcsolatban felmerülő többletkiadások összegét a felperesek nyilatkozata és az általuk csatolt okirati bizonyítékok alapján havi 18 409 Ft-ban határozta meg, így az alperest 2018. május 1. napjától kezdődően ezen a címen ilyen összegű járadék megfizetésére kötelezte.

Az orvosszakértői vélemény alapján megállapította, hogy a II. rendű felperes indokoltan kap Béres cseppet, Duphalac-ot, Espumisan-t, Normaflore-t és glicerines kúpot, amelyekre a közgyógyellátás nem terjed ki. Ezzel kapcsolatban az I. rendű felperesnek - az általa csatolt okirati bizonyíték szerint - havonta 7162 Ft kiadása keletkezik, ezért az alperest 2018. május 1. napjától kezdődően ezzel egyező összegű járadék megfizetésére kötelezte.

A pertárgyértéket 49 314 748 Ft-ban határozta meg, amely alapján a felperesek 95%-ban, az alperes pedig 5%-ban lett pernyertes. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (1952. évi Pp.) 81. §-ának (1) bekezdése alapján ezen arány figyelembevételével döntött az elsőfokú perköltség és az állam által előlegezett költségek viseléséről azzal, hogy a költségmentes felperesekre eső állam által előlegezett költséget az állam viseli. Megállapította, hogy a le nem rótt illeték a felperesek költségmentessége és az alperes illetékmentessége folytán szintén az állam terhén marad (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a).

Az alperes a pontosított fellebbezésében azt kérte, hogy az ítélet tábla szállítsa le a megítélt nem vagyoni kártérítés tőkeösszegét az I. rendű felperes tekintetében 4 000 000 Ft-ra, a II. rendű felperes esetében 8 000 000 Ft-ra, a III. és az V. rendű felperesek vonatkozásában 800 000 Ft-ra, a IV. rendű felperes esetében pedig 900 000 Ft-ra. Arra hivatkozott, hogy a Debreceni Ítélet tábla a Pf.I.20.175/2016/5. számú ítéletében egy károsult gyermeket ápoló szülőnek 4 000 000 Ft, a károsult testvérének pedig 2 500 000 Ft nem vagyoni kárpótlást ítél meg, ennek tükrében tehát az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítések aránytalanul magasak.

A fellebbezés kiterjedt arra is, hogy az ítélet tábla a 2018. május 1. napjától kezdődően fizetendő kártérítési járadék összegét szállítsa le oly módon, hogy az ápolási-gondozási díjat havi 58 538 Ft-ban, a háztartási többlet-humán erő ráfordítás költségét havi 23 820 Ft-ban, a pelenkázási többletköltséget havi 9205 Ft-ban, a gyógyhatású készítményekből eredő többletkiadást pedig havi 3581 Ft-ban határozza meg. Arra hivatkozott, hogy a kártérítési járadék címen megítélt összeg - a hasonló ügyekben megállapított járadékokhoz képest - aránytalanul magas. Kifejtette, hogy az I. rendű felperes szakértő közreműködésével nem bizonyította az ápolási-gondozási többletköltség

összecszerűségét, enélkül pedig a követelése mind az ápolással-gondozással töltött többletidő, mind pedig az óradíj tekintetében eltúlzott. A háztartási többlet-humánerő ráfordítás körében úgy érvelt, hogy ezen címen az I. rendű felperes napi 1 óránál hosszabb időt nem számolhat el. Kitért arra is, hogy álláspontja szerint a II. rendű felperesnek csak a megítélt mérték felének megfelelő mennyiségű pelenkára és gyógyhatású készítményre van szüksége.

A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben elsődlegesen az alperes fellebbezésének hivatalból történő elutasítását kérték arra hivatkozással, hogy az alperes a fellebbezési határidőn belül olyan fellebbezést terjesztett elő, amely egyáltalán nem tartalmazott indokolást, e hiányosságot pedig csak a fellebbezési határidő lejártá után pótolta. Kifejtették azt is, hogy az alperes a háztartási többlet-humánerő ráfordítás, a pelenkázás és a gyógyhatású készítményekből eredő költségekre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést csak a fellebbezési határidő lejártá után fellebbezte meg, amely a fellebbezés érdemi elbírálását szintén kizárja. A másodlagos fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítéletnek az alperes által fellebbezett részét helybenhagyni kérték, annak helyes indokai alapján.

A fellebbezés kisebb részben alapos.

A felperesek alap nélkül kérték az alperes ítélet elleni fellebbezésének hivatalból történő elutasítását.

Nem vitás, hogy az alperes a fellebbezését eredetileg valóban hiányosan adta be, hiszen az nem tartalmazott indokolást. Ez azonban egyrészt nem minősült olyan hiányosságnak, amely a fellebbezés érdemi elbírálását kizárja (BH1980.339.), másrészt - a hiányosság mértékétől függetlenül - nem tette lehetővé a fellebbezés hiánypótlási felhívás nélkül történő elutasítását sem (BH2011.341.). Az alperes - az elsőfokú bíróság felhívására - utóbb meg is indokolta a fellebbezését, így azt az indokolás hiánya miatt már csak ezért sem lehetett hivatalból elutasítani. Annak, hogy az indokolást - hiánypótlási felhívást követően - csak a fellebbezési határidőn túl nyújtotta be, nem volt jelentősége.

A pontosított fellebbezés határozott fellebbezési kérelmet is tartalmazott, hiszen az alperes - az ítélet tábla felhívására benyújtott Pf. 4. sorszámú beadványában - meghatározta, hogy az általa fizetendő nem vagyoni kártérítést milyen konkrét összegre kéri leszállítani, továbbá rögzítette azt is, hogy melyik vagyoni kártérítési tételt milyen összeg erejéig vitatja. Ezért a fellebbezés érdemi elbírálását a határozott fellebbezési kérelem hiánya sem zárta ki. Annak, hogy az alperes a határozott fellebbezési kérelmet - hiánypótlási felhívást követően - csak a fellebbezési határidőn túl nyújtotta be, szintén nem volt jelentősége.

Nem volt alapos a felperesek azon érvelése sem, amely szerint a háztartási többlet-humánerő ráfordítás, a pelenkázás és a gyógyhatású készítményekből eredő költségekre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezés ellen előterjesztett fellebbezés elkésztett. Az alperes fellebbezési határidőn belül benyújtott fellebbezési kérelme ugyanis eredetileg a kereset teljes elutasítására irányult, ez pedig kiterjedt ezen vagyoni kártérítési tételekre is, így a Pf. 4. sorszámú beadványban nem a fellebbezés határidőn túl történő kiterjesztésére, hanem csupán a korábban már e körben is előterjesztett fellebbezési kérelem pontosítására került sor.

A kifejtett okok miatt az ítéltábla a fellebbezést érdemben elbírált. Ennek során - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között - kizárólag abban foglalt állást, hogy van-e helye a felperesek részére megítélt nem vagyoni kártérítés, továbbá az I. rendű felperesnek kártérítési járadék címén 2018. május 1-ét követően fizetendő ápolási-gondozási költség, háztartási többlet-humán erő ráfordítás, pelenkázási többletköltség és gyógyhatású készítményekből eredő többletkiadás fellebbezésben írt összegre történő leszállításának. Az elsőfokú ítélet egyéb rendelkezéseit fellebbezés hiányában nem érintette (1952. évi Pp. 253. §-ának (3) bekezdése).

Nem vagyoni kártérítés

A nem vagyoni kártérítés célja a károsultat ért személyi (nem vagyoni) sérelmek vagyoni eszközökkel történő hozzávetőleges kompenzálása, ezért a nem vagyoni kártérítés összegének arányban kell állnia a bekövetkezett személyi (nem vagyoni) sérelmek súlyával és következményeivel.

Azt, hogy az I. rendű felperest az alperes jogellenes magatartása miatt milyen nem vagyoni hátrányok érték, az elsőfokú bíróság a bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelésével, túlnyomórészt helyesen állapította meg. Azt az ítéltábla csupán azzal egészíti ki, hogy a jogerős közbenső ítélet szerint az alperes mulasztására visszavezethető okból kellett eltávolítani az I. rendű felperes méhét, így nemcsak a lelki, hanem a testi egészséghez fűződő joga is súlyosan megsérült (1959. évi Ptk. 76. §-a). A II., a III., a IV. és az V. rendű felpereseket ért nem vagyoni hátrányokat ugyanakkor az elsőfokú bíróság - a bizonyítékokat logikusan és okszerűen értékelve - hiánytalanul felsorolta, az e körben tett megállapításaival az ítéltábla is maradéktalanul egyetért, azokat megismételni nem kívánja.

Az elsőfokú bíróság a felpereseket illető nem vagyoni kártérítés mértékét szintén helyesen állapította meg, az ugyanis arányban áll az őket ért immateriális sérelemmel, megfelel a káreseménykor fennállt ár- és értékviszonyoknak, valamint kielégíti az egységesség követelményét is, azaz azt a jogos társadalmi igényt, hogy a hasonló időszakban bekövetkezett, hasonló mértékű károkért hasonló nagyságrendű nem vagyoni kártérítés kerüljön megállapításra.

A hasonló ügyekben kialakult bírói gyakorlat szemléltetésére nem volt alkalmas az alperes fellebbezésében hivatkozott eseti döntés, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.175/2016/5. számú ítélete ugyanis eltérő tényállás mellett született. Ezen túlmenően e határozatot jelen perben azért sem lehetett alapul venni, mert az - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között - csupán abban foglalt állást, hogy az adott esetben a Down-szindrómás gyermeket gondozó szülőknek és e gyermek testvérének elsőfokon megítélt nem vagyoni kártérítés leszállítására irányuló fellebbezés alaptalan volt, azt a kérdést ugyanakkor, hogy ennél magasabb összegű nem vagyoni kárpótlás igényelhető-e, nem vizsgálta meg.

Ezzel szemben a Kúria Pfv.III.20.210/2017/4. számú ítélete jól példázza a II. rendű felpereshez hasonló egészségkárosodást elszenvedett gyermek és az őt ápoló szülők tekintetében kialakult bírói gyakorlatot. Ezen eseti döntésben a Kúria a születésekor kialakult oxigénhiány miatt súlyosan károsodott gyermeknek a születésekor, azaz 2009. évi ár- és értékviszonyok között 18 000 000 Ft, az őt ápoló édesanyjának pedig 8 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést ítél meg. Jó viszonyítási alapként szolgál a Debreceni Ítéltábla

Pf.I.20.676/2017/4. számú ítélete is, amely egy 23 évesen éberkómába került károsultnak a károsodáskor, azaz 2010-ben uralkodó ár- és értékviszonyok között 20 000 000 Ft, az őt ápoló szüleinek pedig személyenként 10 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést állapított meg. Meg kell említeni a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.787/2012/7. számú ítéletét is, amely egy 17 éves korában súlyos közlekedési balesetet szenvedett, önálló életvitelre alkalmatlanná vált, állandó felügyeletre és ápolásra szoruló, korábban aktív életet élő, sportoló károsultnak a károkori: 2009-es ár- és értékviszonyok között 20 000 000 Ft-ot, az őt gondozó édesapjának pedig 7 000 000 Ft-ot ítél meg.

Jól látható, hogy az elsőfokú bíróság által az I. és a II. rendű felpereseknek megítélt nem vagyoni kártérítés összege megfelel az említett ügyekkel fémjelzett bírói gyakorlatnak. Az az I. rendű felperes tekintetében sem minősíthető eltúlzottnak, különös figyelemmel arra, hogy az I. rendű felperes testi egészségéhez fűződő joga is súlyosan sérült, hiszen el kellett távolítani a méhét. Ezért a nem vagyoni kártérítés leszállítására sem az I., sem pedig a II. rendű felperesek esetében nem volt ok.

A károsult gyermek testvéreit megillető nem vagyoni kártérítés körében kialakult bírói gyakorlatra jó példa a Kúria Pfv.III.20.836/2017/6. számú ítélete, amely a születésekor kialakult oxigénhiány miatt a II. rendű felpereshez hasonló egészségkárosodást elszenvedett gyermek testvérenek a születéskori, azaz 2002. évi ár- és értékviszonyok között 4 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést ítél meg. Helyesen hivatkoztak a felperesek a Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.421/2013/5. számú ítéletére is, amely a születésekor kialakult oxigénhiány miatt a II. rendű felpereshez képest kisebb egészségkárosodást szenvedett gyermek testvérenek a születéskori, azaz 2004. évi ár- és értékviszonyok között 3 000 000 Ft nem vagyoni kárpótlást állapított meg.

Az elsőfokú bíróság a III., a IV. és az V. rendű felperesek részére az említett ügyekkel fémjelzett bírói gyakorlatnak megfelelő mértékű nem vagyoni kártérítést ítél meg, kellő súllyal értékelte ugyanis azt a tényt, hogy a II. rendű felperes egészségkárosodása miatt romlott a III., a IV. és az V. rendű felperesek, valamint a szüleik közti kapcsolat minősége, továbbá figyelemmel volt arra is, hogy a II. rendű felperes és a testvérei között sohasem alakulhat ki olyan viszony, amely az egészséges testvéreket jellemzi. Azzal pedig, hogy az elsőfokú bíróság a IV. rendű felperesnek magasabb összegű nem vagyoni kárpótlást adott, megfelelően kompenzálta azt, hogy a IV. rendű felperes a testvéreinél jobban igyekszik tehermentesíteni az édesanyját, feláldozva ezzel a saját szabadidejét is. Így a II. rendű felperes egészségkárosodása folytán a IV. rendű felperes mindennapi élete jobban beszűkült, mint a testvéreié, amely nagyobb mértékű nem vagyoni kártérítést indokolt, mint amelyben a lényegében önálló életet élő III. és V. rendű felperesek részesültek. Erre tekintettel a III., a IV. és az V. rendű felpereseknek megítélt nem vagyoni kárpótlás leszállítására sem volt lehetőség, így az alperes fellebbezése ebben a körben alaptalan volt.

Ápolás-gondozás és a háztartási kisegítés költsége

Az elsőfokú bíróság az ápolás-gondozás és háztartási kisegítés címén 2018. május 1-ét követően fizetendő kártérítési járadék összegének megállapításához szükséges tényállást teljes mértékben feltárta, további szakértői bizonyításra - a fellebbezésben foglalt érveléssel szemben - nem volt szükség.

E tevékenységek időszükségletét ugyanis a károsult állapotát leíró szakvélemény, valamint a munka tényleges elvégzését bizonyító tanúvallomások mellett az általános élettapasztalatra és a bírói gyakorlat során ismertté vált tényekre támaszkodva, mérlegelés útján kell meghatározni (1952. évi Pp. 206. §-ának (3) bekezdése, BH2017.92. számú eseti döntés indokolásának 17. pontja). E mérlegelési tevékenység elvégzéséhez szükséges adatok az elsőfokú bíróság rendelkezésére álltak, hiszen az orvosszakértői vélemény igazolta azt, hogy a II. rendű felperes állandó felügyeletre szorul, valamint azt is, hogy az állapota folytán háztartási többletmunkára van szükség, a beszerzett tanúvallomások pedig alátámasztották, hogy ezen ápolási-gondozási és háztartási többlettevékenységet az I. rendű felperes ténylegesen el is végzi.

Ezen adatok és az általános élettapasztalat alapján azonban az elsőfokú bíróság részben okszerűtlenül határozta meg e tevékenységek időszükségletét, figyelmen kívül hagyta ugyanis, hogy az I. rendű felperesnek elmaradt jövedelem címén is ítélt meg kártérítési járadékot, amely napi nyolc óra munkavégzés ellenértékét képezi. Mivel a gyermeknek és az I. rendű felperesnek is szüksége van az éjszakai pihenésre, az elmaradt jövedelemmel kompenzált napi nyolc órán felül az I. rendű felperes - okszerű mérlegeléssel - egyéb jogcímeneken legfeljebb csupán további napi 10 óra, összesen tehát napi 18 óra rendszeres tevékenység ellenértékének megtérítésére tarthatott igényt (Kúria Pfv.III.20.210/2017/4.). Ezért az ítéltábla a többletápolási-gondozási tevékenységet a fellebbezéssel érintett időszakra nézve, azaz 2018. május 1. napjától kezdődően nem napi 10,3 órában, hanem napi 8 órában határozta meg, amely a háztartási többletmunka napi 2 órás időtartamával együtt összesen napi 10 órát tesz ki. Ezt meghaladó mértékű rendszeres napi tevékenység ellenértékének megtérítését az I. rendű felperes nem követelhetette.

Az időszükséglet további csökkentésére ugyanakkor - az orvosszakértői vélemény, a tanúvallomások és az általános élettapasztalat alapján - nem kerülhetett sor. Ez még annak tükrében sem volt indokolt, hogy az I. rendű felperes a napi 18 órás rendszeres tevékenység mellett kíséret címén havi 4,9 óra alapulvételével szintén kártérítési járadékban részesül, a kíséret egy napra lebontott időtartama ugyanis olyan csekély, hogy az a napi rendszeres tevékenységekért felszámított időtartamot számottevően nem befolyásolja.

Az alperes alap nélkül kifogásolta azt is, hogy az elsőfokú bíróság az ápolás-gondozás és a háztartási segítség egy órára járó ellenértékének megállapítása során a mindenkor szakképzett minimálbér összegével számolt. A bírói gyakorlat szerint ugyanis a sérült gyermek ápolásával, gondozásával felmerült tevékenység miatt érvényesített kárigény elbírálása során abból kell kiindulni, hogy a gondozást végző hozzátartozó ténylegesen milyen munkát lát el, és nem abból, hogy az ehhez szükséges képesítéssel rendelkezik-e. A bíróság a mérlegelés során figyelembe veheti a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló jogszabályban foglaltakat mint irányadó adatot, ha a munkát ténylegesen elvégezték (BH2017.92.). Mivel pedig az I. rendű felperes a szükséges többletápolási-gondozási és háztartási munkákat valóban ellátja, a fellebbezéssel érintett időszakban, azaz 2018. május 1. napjától kezdődően a garantált bérminimumnak megfelelően óránként 794 Ft megtérítését követelhetette, amely napi 8 óra ápolás-gondozás után 6352 Ft-nak, egy hónapra pedig - 30 nappal számolva - 190 560 Ft-nak felelt meg. Ezen összeget kellett csökkenteni az I. rendű felperes által kapott 50 220 Ft ápolási díjjal, így az őt megillető ápolási-gondozási járadék havi összege 140 340 Ft lett. A napi 2 órás háztartási többletmunka után 2018. május 1-ét követően járó

kártérítési járadék összegét ugyanakkor az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, annak mértékét - az ápolási-gondozási többletköltségek összegének leszállítására figyelemmel - nem kellett módosítani.

A pelenkázásból és gyógyhatású készítményekből eredő többletköltség

Az elsőfokú bíróság ezen két tétel tekintetében helyesen állapította meg a tényállást, és abból helytálló jogi következtetésre jutott. Az ítélet tábla ebben a körben az elsőfokú ítéletben kifejtett indokokkal is maradéktalanul egyetért, azokat megismételni nem kívánja. A fellebbezés tükrében csupán arra mutat rá, hogy a felhasznált pelenkamennyiséget és a II. rendű felperesnek adott gyógyhatású készítmények indokolt mértékét az aggálymentes orvosszakértői vélemény megfelelően igazolta, az alperes nyilatkozata pedig önmagában nem volt alkalmas arra, hogy e szakvélemény bizonyító erejét kétségessé tegye.

Annak, hogy más ügyekben milyen mértékű kártérítési járadék megállapítására került sor, jelen perben nem volt jelentősége. A kártérítési járadék mértékét ugyanis mindig kizárólag az adott eset összes körülményei alapján kell meghatározni, más ügyekben hozott határozatokat - a tényállások és a kereseti kérelmek közötti eltérések miatt - ebben a körben nem lehet figyelembe venni.

Elsőfokú perköltség és állam által előlegezett költség

A megváltoztatott döntés következtében módosult a pernyertesség-pervesztesség aránya, amelynek kiszámítása során az ítélet tábla a felperesek 8. sorszámú beadványban foglalt keresetét vette alapul, ez tartalmazta ugyanis az általuk követelt legmagasabb perértékű követelést, így az nem csupán az illeték, hanem a pernyertesség számításának alapjául is szolgált. Ezen kereset 42 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és 580 620 Ft/hó kártérítési járadék (egyévi összege 6 967 440 Ft) megfizetésére irányult, amely 48 967 440 Ft perértéknek felelt meg. Ehhez képest a felperesek 38 500 000 Ft nem vagyoni kártérítés, 315 383 Ft/hó kártérítési járadék (egyévi összege 3 784 596 Ft), valamint további 44 500 Ft vagyoni kártérítés tekintetében lettek pernyertesek, amely 42 329 096 Ft-nak felel meg. Ez a felperesek oldalán 86,44%-os, az alperes esetében pedig 13,56%-os pernyertességet eredményezett.

A felperesek 35 690 752 Ft perérték tekintetében lettek tisztán pernyertesek. Ennek alapulvételével 1 270 723 Ft Ft + áfa, azaz 1 613 818 Ft jogi képviselői díjból álló elsőfokú perköltségre jogosultak a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (R.) 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján, ezért az ítélet tábla az alperes által a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére fizetendő elsőfokú perköltséget erre az összegre leszállította (1952. évi Pp. 81. §-ának (1) bekezdése, 82. §-ának (1) bekezdése).

Az állam által előlegezett 927 095 Ft költségből pervesztességük arányában a felperesekre 13,56%, azaz 125 714 Ft esik, amelyet - költségmentességük folytán - helyettük az állam visel (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése, 14. §-a). Az alperes csak a fennmaradó 86,44%-ot, azaz 801 381 Ft-ot köteles az államnak megfizetni (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése, 1952. évi Pp. 81. §-ának (1) bekezdése), ezért az alperes által fizetendő állam által előlegezett költséget is le kellett szállítani.

A kifejtett okok miatt az ítélet az elsőfokú ítélet fellebbezett részét - a rendelkező részben írt módon - részben megváltoztatta, egyebekben pedig helybenhagyta (1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése).

Az alperes fellebbezésének perértéke 24 078 316 Ft-nak felelt meg, amelyből a nem vagyoni kártérítésre 24 000 000 Ft, az ápolás-gondozásra 1 639 056 Ft (havi 136 588 Ft egyévi értéke), a háztartási kisegítésre 285 840 Ft (havi 23 820 Ft egyévi értéke), a gyógyhatású készítményekkel kapcsolatos többletköltségre 42 972 Ft (havi 3581 Ft egyévi értéke), a pelenkázási többletköltségre pedig 110 448 Ft (havi 9204 Ft egyévi értéke) jut. Ebből az alperes havi 54 786 Ft, azaz egyévi értéken 657 432 Ft erejéig lett pernyertes, amely 2,73%-os pernyertességnek felel meg. Így a felperesek pernyertessége 97,27%-os arányban, azaz tisztán 22 763 452 Ft perérték erejéig áll fenn. Ennek alapulvételével a felperesek mint egyetemleges jogosultak 441 452 Ft + áfa, azaz 560 644 Ft jogi képviselői díjból álló másodfokú perköltségre jogosultak az R. 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján (1952. évi Pp. 81. §-ának (1) bekezdése, 82. §-ának (1) bekezdése).

A le nem rótt fellebbezési illetéket a költségmentes felperesek és az illetékmentes alperes helyett az állam viseli (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése, 14. §-a).

Debrecen, 2018. november 22. napján

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő